

Aan: Leden, Beschermer, Erebroeders, Gildenheer, Ereleden en Vrienden van het Onze Lieve Vrouwe Gilde te Aarle-Rixtel.
NIEUWSBRIEF september 2022

Tradities Noord-Brabantse
Schuttersgilden
is bijgeschreven in de Inventaris
Immaterieel Erfgoed Nederland

Jaargang 18, aflevering nr. 9
Redactie: Jos van de Ven
Berichten en/of reacties aan:
J. van de Ven, Buizerdstraat 2, 5735 HG, Aarle-Rixtel
Tel 0492382288 / 0652462803
E-mail: nieuwsbrief@olvgilde.nl
Website: www.olvgilde.nl
Bijdragen aan dit nummer:
Redactie: "Jan van Doorenpaviljoen".
Redactie: Teerdag 17 september.
Jos Biemans: Uit het archief.
Chris Arts: Column.
Anneke op den Buijs: Samenwerkingsverband De
Bimd. Onze Lieve Vrouwe
Gilde en IVN Laarbeek
Redactie: Vrienden van het gilde.

Gildenbroeders, zusters, vrienden en overige belangstellenden.

Voor U ligt de nieuwsbrief september 2022. Het einde van de vakanties is weer in zicht en de bouwvak is helemaal ten einde. Nog een weekje en ook de scholen beginnen weer en wordt het leven weer als vanouds opgepakt. Hoewel "als vanouds"? Gezien de ontwikkelingen in onze samenleving denk ik dat dat niet helemaal het geval is. Met een torenhoge inflatie gaan veel mensen een

zware winter tegemoet. Hopelijk vindt onze overheid een manier om e.e.a. te compenseren maar ik heb er een hard hoofd in. Ook voor verenigingen zoals de gilden worden het ook zwaardere tijden. Maar we komen ook hier weer doorheen. Als ik kijk naar de mensen die huis en haard moeten verlaten door oorlogsgeweld en/of onderdrukking denk ik dat we hier in ons betrekkelijk rijke Nederland gelukkig mogen prijzen.

Wij kunnen hier weer gewoon als vanouds genieten en rustig ons kaartje leggen wat door de warmte ook buiten gebeurt. Onze hoofdman heeft bericht gekregen van Sonja dat zij met Pieter goed was aangekomen in Curaçao en we hopen dat ze daar nog enige tijd kunnen genieten.

Inmiddels zijn ook de contracten getekend met IVN voor het beheer van ons weiland in "de Bimd" dat weer voor een gedeelte wordt teruggegeven aan de natuur. Op 15 oktober gaan we met het gilde dit stukje prachtig natuurtuin openen. Verderop een verslag van dit officiële moment.

Verder in deze nieuwsbrief aandacht aan diverse activiteiten die we in september hebben waaronder de teerdag met diverse officiële momenten.

Ik wens U veel leesplezier. Jos van de Ven.

Buiten kaarten. v.l.n.r. Theo Nooijen, Tiny vd Heuvel, Maria vd Velden, Henk Manders, Tonny vd Rijdt en Joop Kester.

Activiteiten september 2022.

Donderdag 01 september: Ledenvergadering "Jan van Doorenpaviljoen" Aanvang 20:30 u.

Zondag 04 september: Opening IVN-gebouw.

Woensdag 07 september: Schietwedstrijd senioren.

Woensdag 07 september: Koppel kruisboog wedstrijd in Lierop

Zaterdag 10 september: Pleinfeest Blauwe Schutplein

Zondag 11 september: Kring schietwedstrijd geweer op het "Jan van Doorenpaviljoen".

Aan: Leden, Beschermer, Erebroeders, Gildenheer, Ereleden en Vrienden van het Onze Lieve Vrouwe Gilde te Aarle-Rixtel.
NIEUWSBRIEF september 2022

Zaterdag 17 september: Teerdag, Jan van Doorenpaviljoen.

Zondag 18 september: NBFS-toernooi VTBS, Oirschot.

Zondag 18 september: Schietwedstrijd geweer bij het gilde Sint Servatius Lieshout.

Maandag 19 september: Bevrijdingsvuur de Peel.

Woensdag 28 september: DB-vergadering.

Verjaardagen in september.

Deze maand geen jarige.

“Jan van Doorenpaviljoen”. (redactie)

De komende tijd is er weer van alles te doen op ons prachtige paviljoen.

Dit betekent dat we moeten zorgen dat alles er Pico Bello uit ziet. Zo is de ramenlapper weer actief geweest en heeft afgelopen zaterdag alle ruiten een flinke beurt gegeven. Nu is het zaak om alles schoon te houden en dan moet me toch iets van het hart.

We hebben een beauty van een afdak met een prachtige glaswand. Door menselijk handelen is het echter af en toe een zootje. Niet dat we het met z'n allen vies maken maar met dit warme weer vergeet men regelmatig de glaswand helemaal te sluiten waardoor allerlei gevogelte de rust opzoekt van dat mooie afdak. Aangezien dat vogels niet geleerd hebben om hun ontlasting buiten de

deur te houden ziet onze vloer er niet uit. Sterker nog de mooie stoffen stoelen die er staan moeten er ook aan geloven en dat is niet wat je wil. Het verzoek is dan ook dat wanneer er geen gebruik gemaakt wordt van deze mooie serre de deuren en schuifwand dicht te houden zodat de natuur binnen geen vrij spel krijgt. Diegenen die hier debet aan zijn worden verzocht om alles zelf schoon te maken want dat is een lastig en zwaar karwei. Mede namens Marie-José bij voorbaat dank.

Teerdag 17 september. (redactie)

Op 17 september is het weer zover. Dan vieren we onze traditionele teerdag, bij vele andere gilden ook wel optrekdag genoemd. Onze teerdag staat in het teken van diverse officiële handelingen want we hebben een installatie en 3 jubilarissen. De dag vangt aan met een viering op ons terrein die verzorgd wordt door onze gildepastor, Ton Schepens. Tijdens deze viering zal Piet Verbaarschot geïnstalleerd worden als gildebroeder. Piet is inmiddels geen onbekende en maakt al geruime tijd deel uit van ons gilde en is als zodanig opgenomen in de groep. Verder hebben we een drietal jubilarissen en zeker niet de minste.

Te beginnen met Gouden jubilaris Henry van der Putten.

Henry is sinds 8 juni 1972 lid van ons gilde. Een mooie bijkomstigheid is dat Henry tijdens een van de zeldzame ledenvergaderingen buiten het gildehuis gekozen is op de Aarlese Heikant in het café van de indertijd daar gevestigde speeltuin.

Henry heeft diverse functies bekleed binnen ons gilde waarvan een opsomming:

Vaandeldrager van 1973 tot 1976

Geweerschutter van 1972 tot heden.

Schutter kruisboog van 1998 tot heden.

2e Wapenmeester van 1985 tot 2006

1e Wapenmeester van 2006 tot heden.

Schietleider 1985 tot 2007.

Aan: Leden, Beschermer, Erebroeders, Gildenheer, Ereleden en Vrienden van het Onze Lieve Vrouwe Gilde te Aarle-Rixtel.
NIEUWSBRIEF september 2022

Afgevaardigde van kring Peelland bij de federatie scherpschutters van 1989 tot 2010.
Koning van 1996 tot 1999.
Schatbewaarder van 1999 tot heden.
Lid Commissie Kruisboog kring Peelland van 2004 tot 2012.
Een erg indrukwekkende lijst met de daarbij horende activiteiten. Een bezige bij.
Helaas zorgt zijn gezondheid ervoor dat hij de laatste tijd veel aan huis gekluisterd is.
Op onze teerdag wordt Henry gehuldigd en zal er een gouden naamplaatje aan de gouden ketting worden toegevoegd.
Onze 2^e jubilaris is Toon Pennings 40 jaar lid

Op de jaarvergadering van 1982 is Toon gekozen als gildebroeder.
Zijn eerste officiële optreden was tijdens de uitvaart van gildebroeder Gerrit van Vroenhoven in het Belgische Achel.
Toon is al die jaren Piekenier geweest waarnaast hij jaren samen met Mari Kerkhof verantwoordelijk was voor de materialen als moest worden uitgerukt.
Sinds onze mooie tuin op het “Jan van Doorenpaviljoen”, heeft hij tot voor kort gezorgd dat er op tijd gespreid werd zodat ons grasveld er altijd uitstekend uitzag.
Ook Toon wordt tijdens de teerdag in het zonnetje gezet.

Als laatste maar zeker niet de minste is Coen van Noordwijk 25 jaar lid van onze Gilde. Hij heeft het gildebroederschap af kunnen kijken bij vader Ben en in mindere mate oom Joost.
Ook Coen heeft zich in die 25 jaar ontwikkeld als gildebroeder in hart en nieren waarop je altijd een beroep kan doen.
Nadat hij in 1979 bij de Blauwe Schut gekozen was hij zich gaan bekwamen in het vendelen. Zeker niet onverdienstelijk want hij wist in de kortste keren door te dringen tot de hoogste klasse. Daarnaast is hij in 2008 gaan trommen wat hem ook goed is afgegaan.
Vaak moest hij op een gildefeest aan beide wedstrijden deelnemen. Op dit moment zijn

we door een tekort aan tamboers erg afhankelijk van tamboer Coen.
Verder is hij in 2008 toegetreden tot het bestuur waarin hij tot dit moment 2^e dekenschrijver is. In 2011 heeft hij zelfs enige tijd het secretariaat op zich genomen bij gebrek aan een secretaris.
Sinds we binnen ons Gilde met commissies werken is Coen voorzitter van de commissie vendelen/trommen.
Voor al deze zaken zal ook Coen gehuldigd worden.

Aan: Leden, Beschermer, Erebroeders, Gildenheer, Ereleden en Vrienden van het Onze Lieve Vrouwe Gilde te Aarle-Rixtel.
NIEUWSBRIEF september 2022

Uit het archief. (Jos Biemans)

Niet in het archief, maar in de Helmondse bibliotheek vond ik het precies honderd jaar oude boek 'De Oude Schutsgilden van Helmond' door de in Woensel in 1879 geboren A.M. Frenken.

De schrijver, overleden in 1968, was o.a. kapelaan in Helmond en pastoor in Gerwen. Vanaf de oprichting in 1917 werkte hij mee aan het heemkundetijdschrift *Bossche Bijdragen*. Hij schreef over de geschiedenis van Helmond het boek 'Helmond in het verleden'. Zijn standaardwerk *Memoriaal der dorpen en parochies Gerwen, Nuenen en Nederwetten* verscheen in 1948. Als pastoor van Gerwen droeg hij de titel 'monseigneur' die refereert aan het feit dat hij geheim kamerheer van de paus was. Het boek 'De oude schutsgilden van Helmond' droeg hij op aan de leden van het Kolveniersgilde uit Helmond, die de uitgave mogelijk maakten. Het boek bevat een beschouwing over de vijf schutsgilden die Helmond gezamenlijk telde. In het boek staat het Kermislied van Oud-Helmond. Dat het schieten op de vogel door de schutterijen het hoogtepunt van de kermis vormde, blijkt uit dit Kermislied. Ik kwam laatstmaal getreden binnen Hellemond, in Hellemond die stede en zoo het Hoogteind rond,
En zoo al naar den Meulen, al die groene velden deur,

Daar zag ik zaaien en teulen, 't was al tot ons faveur.

Wat verder op mijn wegen kwam ik in de Zandestraat,
Daar kwamen mij wel tegen, ja wel delicaat,
Veel karren zwaar beladen en wagens met turf en hout,
't Was om Hellemond te verzaden, spijze voor de winterkoud.

Toen heb ik mij begeven naar de Deuseldonk,
Daar liep een waterke neven, daar ik eens uit dronk,
't Was van die droge paden, mijn hart schier van dorst bezweek,
Daar ging ik mij eens laven aan een klaar waterbeek.

Daar zag ik onder den Meulen, ja, veel lieden vergaard,
Van dansen en van speulen lustig, onvervaard,
't Was al vol melodijen en me docht, het ging zoo fraai,
Men zag de schutterijen schieten naar den papegaai.

Men zag ze daar staan mikken naar dat stomme beest,
Het moest wel beven en schrikken, ja, wel zijn bevreesd,
Het wierd zozeer doorschoten, dat het viel van boven neer,

En ieder kwam geloopt om daaraf te krijgen een veer.

Toen kwamen de tamboeren, sloegen op de trom,
Men zag het vendelen roeren, draaien rommentrom;
Het was er al vol glorie, men wist daar van geen verdriet,
Men schoot er al victorie, 't was een vreugd voor die 't aanziet.

En toen zijn zij zeer spoedig en haastelijk vergaan,
De koning zeer ootmoedig, die kwam achteraan,
Met zilver zwaar omhangen, wilt mijn reden wel verstaan,
Wie zou er niet verlangen om naar den vogel te gaan?

Toen ben ik voortgetreden op hetzelfde pas
In Helmond die stede, daar 't ook kermis was;
Daar hoorde ik schalmeien, fluiten, ja, van allen kant,
't Was al vol melodijen, daar was geen verdriet in 't land.

Ik en kan niet bedenken zulk een melodij,
Toen zag ik daar beschenken, ja, die schutterij
Uit roomers ende glazen, d'een bier en d'ander wijn,
Waar vindt men nobeler bazen als er veel te Helmond zijn?

En zulke Batavieren komen daar te veld

Aan: Leden, Beschermer, Erebroeders, Gildenheer, Ereleden en Vrienden van het Onze Lieve Vrouwe Gilde te Aarle-Rixtel.
NIEUWSBRIEF september 2022

Met razen ende tieren, zoo ik u heb verteld;
Met den snaphaan te schieten na het kasteel in
den omgang,
Het zou mij niet verdrieten, al duurde 't nog vier
dagen lang.

Komt in Helmond verheven schoon, plezierig
hof,
Om te domineeren brouwt men daar goed stof
Van tweeërlei kouleuren, d'een wit en d'ander
bruin,
Moest het nog eens gebeuren, wie zoude niet
vrolijk zijn?

Column door Chris Arts
Hagelkruis.

Een aantal keren passeerden
in deze rubriek onderwerpen
uit het Zeeuws-Vlaamse land
of over Oost-Vlaanderen, net
over de grens.

Dit keer een onderwerp dichtbij de basis,
het hagelkruis, iets verder gelegen dan het
gilde terrein op dezelfde zandpad, richting
kanaal.

Een van de zijwegen van de Molenstraat is de
Hagelkruisweg. Vroeger liep die vanaf de
Lieshoutseweg naar wat nu de Molenstraat is.
De Hagekruisweg is tegenwoordig afgesloten
bij de Lieshoutseweg en is verlengd tot aan
de Torenakkerweg. Als je links aanhoudt, het
zandpad op, ga je verder naar de kruising van

de zandpaden. Hier staat een hagelkruis,
afgeschermd met een ijzeren hek in een
driehoekvorm.

In vroeger tijden had elk volk te maken met
oorlogen en epidemieën. In Aarle is de kapel
opgericht naar aanleiding van een
pestepidemie in grote delen van Peelland. Het
viel op dat Aarle diverse keren de dans
ontsprong. Dit werd in verband gebracht met
de verering van Onze Lieve Vrouw.

Bovenop oorlogen en epidemieën werd de
oogst op de velden soms vernield door hagel.
Men probeerde een dergelijke rampspoed te
verhinderen door het oprichten van een
hagelkruis. Het hagelkruis staat op een
kruispunt van wegen te midden van de
akkers. De laatmiddeleeuwse
volksvroomheid was vaak een vermenging
van "geloof" en "bijgeloof". Het hagelkruis is
daar een voorbeeld van.

In de katholieke wereld werden zogenaamde
boetedagen of kruisdagen gehouden, voor het
feest van de Hemelvaart van Christus. Dit
werd gevierd met een processie door de
velden om Gods zegen af te smeken over de
rijpende gewassen en kwam men ook langs
het hagelkruis. Mogelijk werd hier in vroeger
tijden brood uitgedeeld.

De precieze ouderdom van het hagelkruis is
onzeker. Al in een pachtcontract van 1419 is
sprake van een hagelkruis. Of het daarbij gaat

om het huidige kruis of een oudere
voorganger is niet zeker. De Rijksdienst voor
het Cultureel Erfgoed stelt dat het kruis
vermoedelijk afkomstig is uit de zestiende
eeuw.

De vorm van de Christusfiguur doet in elk
geval een hoge ouderdom vermoeden. De
Christusfiguur is primitief en uit natuursteen
gehouwen. Bovenop zit een vierkant gat
vermoedelijk een kaars. Een miniatuur
uitgave circuleert bij het Gilde als trofee voor
de winnaar van de schietwedstrijd.

In Aarle bleef het hagelkruis bewaard,
vermoedelijk het enige oorspronkelijk
middeleeuwse exemplaar in Nederland.
Cris.

Samenwerkingsverband De Bimd. Onze
Lieve Vrouwe Gilde en IVN Laarbeek

(Anneke op den Buijs)

Het is woensdagavond 10 augustus als de
voorzitter van Onze Lieve Vrouwe Gilde uit
Aarle-Rixtel, Jos van den Heuvel, en
voorzitter Ben Swinkels van IVN Laarbeek
hun handtekening zetten onder het
Samenwerkingsverband van beide
verenigingen. Een warme avond tijdens de
hittegolf, maar op het beschaduwde terras van
IVN-verenigingsgebouw de Bimd is het
aangenaam toeven. De wespen in de dichtbij
staande perenboom laten de aanwezigen na

Aan: Leden, Beschermer, Erebroeders, Gildenheer, Ereleden en Vrienden van het Onze Lieve Vrouwe Gilde te Aarle-Rixtel.
NIEUWSBRIEF september 2022

een korte verkenning gelukkig met rust. Het Brabants kwartiertje is inmiddels bijna een half uur geworden.

Stila regeling

In 2017 werd een overeenkomst getekend waarbij het Aarlese Gilde het beheer van een perceel landbouwgrond dat het in eigendom heeft, overdroeg aan IVN Laarbeek. Met als doel hier zoveel mogelijk de historische natuur terug te brengen. Er werd gebruik gemaakt van de zogenoemde subsidie 'Groen Blauw Stimuleringskader', de Stika regeling. De herziening van de bestaande overeenkomst is nodig omdat er nieuwe landschapselementen zijn gerealiseerd op het terrein rond de Bimd, waarvoor subsidie verkregen is vanuit de Stila-regeling. Deze 'Stimuleringsregeling Landschap Noord-Brabant' is de opvolger van de Stika regeling. Het principe van de nieuwe regeling is hetzelfde gebleven: elke euro die een gemeente of waterschap beschikbaar stelt, wordt door de provincie verdubbeld. Mede door deze vorm van subsidie kan de prachtige IVN-natuurruimte nog biodiverser worden.

Nieuwe landschapselementen

Coördinator van de natuurruimte is Gerrit Post. Hij geeft uitleg over de verschillende nieuwe landschapselementen. Eén van de projecten betreft de beek Koude Maas. Om de biodiversiteit van de oever te vergroten is die

over een deel afgevlakt. Aangrenzend is een 6 meter brede botanische hooilandrand aangebracht. Dat is kruidenrijk grasland.

Een ander project is het graven van een poel met een diameter van ca. 22 meter.

Daaromheen zijn achtereenvolgens een botanische hooilandrand, een rand struweel en een tweede botanische hooilandrand aangelegd. Bij de poel is ook een ijsvogelwand gepland.

Op het terrein is verder een vlinderroute uitgezet.

Ben Swinkels en Jos van den Heuvel

hebben het er maar druk mee. Iedere bladzijde van de overeenkomst moet worden ondertekend en dat voor drie exemplaren. Gerrit Post, Ben van Noordwijk en Henk van der Velden houden als betrokkenen een oogje in het zeil. Als het officiële gedeelte van de avond gedaan is, komt de jonge klare op tafel. Er wordt vrolijk getoost op de samenwerking en op een mooie, biodiverse toekomst voor Natuurruimte de Bimd.

Vrienden.

Hopelijk is voor onze vrienden de zomer met zijn vakanties ook goed verlopen

Het zijn wel warme dagen geweest met uitschieters van 38 graden.

Nu is het weer tijd om ons te richten op de alledaagse dingen zoals de activiteiten van

onze mooie Blauwe Schut en ik kan u vertellen dat ons Gilde nog mooier wordt als de nieuwe kostuums in gebruik worden genomen. Er zijn er al enkele klaar maar u zult begrijpen dat we pas naar buiten treden als iedereen goed in het pak zit.

Met het oog op ons Gildefeest in 2024 wel iets moois om naar uit te kijken.

Dit weekend is het weer feest op het "Jan van Doorenpaviljoen" want het gildeweekend staat voor de deur. Op zondag 28 augustus is het groot feest en wordt er gestreden om de zilveren Bavariabeker waar de naam van winnaar ingegraveerd wordt. Wie wil niet zo vereeuwigd worden. Iedereen boven de 18 mag meedoen mits in bezit van een geldig legitimatiebewijs. Aanvang 14:00 uur. Uiteraard zijn onze vrienden ook hartelijk welkom op deze dag. Sterker nog, we stellen het zeer op prijs dat als u aanwezig bent. Tot zondag 28 augustus.

Jarige Vrienden in september.

19 september: Cees-Joost Botman

23 september: Nelly Vermeulen

27 september: John Verhoeven

Allen proficiat en een prettige verjaardag toegewenst.